

Nasleep sleepwet referendum meeslepend met onverwachte wendingen

Bij het referendum over de Wet op inlichtingen en veiligheidsdiensten (Wiv) op 21 maart spande het er enige tijd wie de meerderheid zouden krijgen: de voorstemmers of de tegenstemmers. De uitslag van de exitpolls gaf aan dat het verschil te klein was om een voorspelling te doen. Het was "too close to call". Daarna leek er eerst een minieme voorsprong te bestaan ten gunste van de voorstanders, waarna de uitslag toch kantelde. Bij 90,2% van de stemmen geteld is de uitslag: tegen 48,7 procent en voor 47,3 procent. 4 procent van de stemmers stemde blanco. In de nasleep van het bekend worden van deze uitslag deden zich vandaag een aantal bijzondere wendingen voor. Het blijkt dat er onder de voorstanders van de wet zeer slechte verliezers rondlopen. Eén daarvan is het D66-kamerlid Kees Verhoeven, die met een opzichtige en foutieve rekentruc de uitslag alsnog naar zijn hand probeerde te zetten. Ook [CDA-fractieleider Buma](#) toonde zich richting pers een slecht verliezer. Daartegenover is ook goed nieuws te melden voor de critici van de sleepwet omdat het datacenter-bedrijf BIT op de dag na het referendum aankondigde naar de rechter te stappen om de Wiv ongeldig te doen verklaren.

Geval Verhoeven

Het Tweede Kamerlid Kees Verhoeven van D66 is een geval apart. Notoir criticus van de Wiv tijdens de parlementaire behandeling van de Wiv in de Tweede Kamer en na het starten van deelname van D66 aan het huidige kabinet werd hij opeens een “verklaard” voorstander. Tijdens de discussies op de verkiezingsavond kwam hij al met het verhaal dat als de uitslag ongeveer fifty-fifty uitviel de bevolking zich niet duidelijk uitsprak. Toen het pro-Wiv kamp aanvankelijk voorstond waren de politici van de regeringspartijen van mening dat winst winst was, ook al ging het misschien om een half of één procent. De ochtend na de verkiezingen toen duidelijk werd dat de neen-stemmers gewonnen hebben, [twitterde hij vrolijk](#) dat bij een uitslag van 47,2 procent voor en 48,9 tegen er toch geen meerderheid was omdat 4 procent blanco stemde. Dat is toch wel een erg apart soort democratisch besef en onterecht gegoochel met cijfers. Het is ook absoluut onwaar. [De kiesraad reageerde terecht binnen enkele uren](#) met de mededeling dat blanco stemmen niet meegeteld worden bij de voorstemmers en dat een meerderheid gewoon een meerderheid is. Verhoeven maakt zich op deze wijze onsterfelijk belachelijk. Zijn opmerkingen zijn ook niet bevorderlijk voor het vertrouwen van de burger in de parlementariërs en de regeringspartijen.

Buma

[De fractieleider van het CDA](#) volhardde in zijn idee dat een referendum over de Wiv niets verandert aan de positie van de Wiv. Hoewel de politiek niet verplicht is met de uitslag iets te doen, is het toch aannemelijk dat een kabinet zich gedwongen zal voelen de situatie rond de Wiv te heroverwegen. Buma zei dan ook op de ochtend na het referendum : *„Voor mij staat vast dat de wet heel belangrijk is voor de veiligheid van Nederland.”* En: *„die [wet] moeten we niet moeilijker maken”*.

Telegraaf

[Het ochtendblad de Telegraaf](#) hanteert dezelfde strategie als Kees Verhoeven door de uitslag van het referendum niet getalsmatig te bezien met verliezers en winnaars. De krant legt de uitslag uit als een diepe verdeeldheid van het Nederlandse volk en stelt dat het kabinet door die “verdeeldheid” een argument heeft om niet naar de officiële uitslag te luisteren als deze een meerderheid voor het neenkamp laat zien.

Goed nieuws

Toch is er naast de voor de neen-stemmers gunstige uitslag nog iets positiefs te melden. Het datacenter-bedrijf Bit heeft namelijk [de ochtend na het referendum aangekondigd](#). De chieft technology officer(CTO) Alex Bik laat op de website van het bedrijf weten dat het bedrijf naar de rechter stapt om de “sleepwet” ongeldig te laten verklaren. Bik gaat uit van de mogelijkheid dat de politiek de uitslag kan negeren en dat de wet daardoor onaangepast in werking treedt.

Hij stelt: *“De gevolgen van deze sleepwet kunnen verstrekkend zijn. Niet alleen voor burgers, maar ook voor de gehele Nederlandse digitale economie. Organisaties brengen hun IT liever onder in een land waar de vertrouwelijkheid van hun gegevens beter beschermd is. Daarmee verslechtert de concurrentiepositie van de Nederlandse IT-sector.”*

De rechtsgang doet BIT naar eigen zeggen met een coalitie, die onder andere bestaat uit Bits of Freedom, Privacy First, de Nederlandse Vereniging van Journalisten en de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten. Ik vermoed dat er nog meer organisaties bij betrokken zijn, omdat het precies die zaak is welke op [12 juli 2017 door het Public Interest Litigation Project](#)(PILP) aangekondigd was. Het is waarschijnlijk dat bij deze door BIT aangekondigde zaak ook het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten meedoet. In totaal kondigde PILP destijds twaalf maatschappelijke organisaties aan die mee zouden doen.

Het laatste woord over de Wiv is nog zeker niet gesproken. Er kunnen nog verrassende wendingen zich voordoen, maar daags na het referendum zijn er toch wel onverwachtse verwickelingen geweest. De definitieve uitslag zullen we vernemen op donderdag 29 maart 2018 als de kiesraad om 11.00uur in een openbare zitting de officiële uitslag van van het referendum bekend zal maken.

W.J. Jongejan